

Nij pa res, da vino želodec ogreva, ali da pri otrocih gliste zatira. Na prazni želodec vino piti, škoduje; pijmo je le pri obedih, zato, da nam želodec bolje premelje zavžita jedila. Varuj se pijačevanja; kajti ono ti ugonobi dušo in telo ter te polagoma spravi ob premoženje! — Dobro pivo, zmerno pito, nij škodljivo, pospešuje prebavo in redi; silno škodljivo pa je slabo pivo. Dobro pivo je 1. čisto in prozorno, da lahko spoznamo reči, ki so za kozarcem. 2. Ono mora biti izvrelo in mora svetiti se; ne sme biti neprijetnega ali celó kislatega okusa. 3. Ono mora duh vedriti in človeka pokrepčevati. 4. Ono ne sme napravljati na dnu kozarca gošče, če tudi delj časa stoji. 5. Ono mora imeti dobre in goste pene kakor mleko; a te pene ne smejo hitro izginiti, nego dolgo časa morajo obstati na poveršji in se tudi prijeti kozarčevih sten. Tudi medica*) ne ugaja človeškemu zdravju; kajti preveč draži živce in želodec. — Kaj hočemo povedati o žganji? Žganje je strupena pijača, ako je piješ prepogostoma in v znatnej meri. Sè žganjem si je užé marsikedo zapravljal zdravje, poštenje, pamet, čednost in premoženje! Kolikor manj žganjarij bodemo imeli, toliko bolje za nas! Od-raslemu človeku vender ne škodi požirek dobrega žganja, ako mora v silnem mrazu prebiti; tudi lahko vzame požirek te pijače, ako mora jesti maščobne neprebavne jedi. Drugače se pa žganja varuj, da se mu preveč ne privadiš in ti žganjepitje ne postane strast! — Kava in čaj tudi nįsti zdravi pijači. Rabimo ji lahko le kakor zdravilo zoper želodečni krč, zoper koliko, riganje, glavobol in zoper drisko. Po velikih pojedinah ti ne bo škodovala čašica črne kave, ker pomaga želodcu prebaviti v preobiley meri zavžite jedi. Sicer pa kavo — ako si jej vaje — pomešaj vselej z obilim mlekom, ako hočeš, da ti ne bo škodovala. Ne pij pa nikoli vrele kave, ker provzročuje želodečni krč, moti prebavo in napravlja želodečne vredi!

(Dalje prih.)

D o p i s i.

Iz Lokve. Književno naznanilo. Cenjenim gg. tovarišem naznanjam, da mi je ostalo še nekoliko iztisov „**Pobožnih vzdihov**“, latinske mase za sopran, alt, tenor in bas z dodanim spremljevanjem na orglah (vglasbil pokojni moj brat, c. kr. učitelj Avgust Armin Leban), katere samo gg. učiteljem prodajem po znižani ceni, namreč po **60 kr.** iztis (s poštino vred). — Ob enem javim, da imam še precej iztisov »**Skladeb II. zvezek**« istega skladatelja, koje oddajem po **40 kr.** iztis.

V Lokvi (Corgnale via Divača, Küstenland).

Janko Leban,
učitelj (Gradimír).

Iz Selc na Gorenjskem. Tožbe ljudskega učitelja na deželi. Premišljeva je nekatere šolske postave in ukaze, vidi se mnogokrat, da je marsikaj na papirji, ki se ne izpolnjuje. Poglejmo n. pr. postavo s 19. julija 1875. l., katera obsega določbe o ustanovitvi in zidanji novih sol. Če premislim teorijo one postave in prakso o izvršitvi, vselej mislim, kaj je ironija, in zdí se mi, da bi mi v takih mislih ne bilo težko odgovarjati. Koliko sol ima še svoje učne sobe v starih skoro na pol razpadlih mežnarijah! Sploh se na kmetih rado govori: »za šolo je hiša dobra, saj so otroci le malo časa v šoli; za učitelja pa, kaj učitelj! Zadovoljen naj bo, da ga sploh imamo; če ni za-nj pa naj gre!« Slabi šolski prostori so zares prava mučilnica za otroke, učitelja pa spravijo v prezgodnji grob. Kdo bi se čudil, če se otroci take šole bojé, ter so pozneje, ko odrastejo, šoli nekako sovražni, ker šola jim ni bil prijeten, temuč zopern kraj. Kaj pa učitelj, katerega je osoda zanesla v tako šolo? Učitelj mora požirati naj slabši zrak, ker ostati mora spredaj na vzvišenem prostoru. Za nameček pa mora še 5—6 ur na dan govoriti in to v vzduhu, ki je gotovo več ko enkrat vso kri okoli 80—100 učencem čistil in ogreval. Zastonj se ne zahteva od učitelja, da mora biti trdnega zdravja in čvrste postave. Pri

*) Medica je alkoholična pijača, katera se pripravlja iz medu in dišavin s tem, da te reči pustimo zavreti. Medica je navadna na Angleškem in po vzhodnih slovanskih deželah. Pis.

vsem trudu in naporu pa žanje za plačilo šestokrat — nehvaležnost. Komu pride na um učitelja v takih okoliščinah zavidati? Pač dobijo se, še celó omikani gospodje so, ki se jim zdi, da je učitelj za par ur poučevanja, predobro plačan. V slabih in prenapolnjenih šolskih izbah tudi povoljni vspeh zaostaja.

Otroci od hoje telesno utrujeni, kaj kmalo tudi duševno onemorejo v slabem spridenem zraku. Nasledek temu je, da ali otroci pospé, ali pa postanejo nenavadno nemirni. Iz zdravstvenih kakor tudi pedagogičnih ozirov bi bilo umestno tako šolo prej ko prej nadomestiti s poslopji vrednimi imena »učilnica«. — Poglejmo še postavo z 9. marca 1879. l. §. 18, kako se izpolnjuje. Postava veli: »Na podlogi, od okrajnega šolskega sveta, odobrenega proračuna, naj srenjski predstojniki potrebno vsoto, v pokritje stroškov, krajnemu šolskemu svetu pravočasno oddajo; in to v štirih predštevnikih obrokoh.« Vprašamo pa: Koliko krajnih šolskih svetov je, ki se za to brigajo? Naj učitelj napravi sto proračunov, napravi se le malo kje kaj, občinsko predstojništvo šolskemu svetu ne izroči odobrene vsote. Pisatelju teh vrstic se je pripetilo, da je moral k srenjskemu predstojniku poslati po krede, in dobil jo je 2 (reci: dva) kosa za 2 kr. Ako učitelj zahtevano vsoto hoče iztirjati, in če se sklicuje na postavo, odgovarja se mu, da ni, da bi vse postavbe tako na tanko izpolnemale. Tudi je določba, ki veli, da naj ubogim učencem, ako nimajo obleke, ter vsled tega zanemarjajo šolski pouk, taista občina napravlja. Rad bi vedel, kje se ta določba izpolnjuje. Razun teh nedostatkov pa naj omenim še enega! Kateri učitelj nima učencev, ki pridejo brez vsakršne priprave v šolo? Ubogim učencem se šolske knjige in šolska priprava brezplačno daje. Slavno društvo »Národná Šola« skrbi, da ubožni učenci vsa učila kolikor moč cenó ali pa še celó brezplačno dobivajo. Kakor pa je to društvo tudi delavno in nesebično požrtvovalno, vender ne more vsemu kaj, zlasti ker mu primanjkuje podpornikov in ker se ubogi učenci vedno množijo. Nevoljen pa je človek, ako otrok premožnih starišev ne prinese potrebnih učil s seboj v šolo. Stariši videč, da ubogi otroci dobijo učila brezplačno, mislijo potem, da je mora učitelj vsakemu učencu dajati. Dobro bi bilo, da bi bila za take stariše postava, vsled katere bi morali z davki vred tudi za šolska učila plačevati. Učitelj bi takim otrokom dajal vse potrebne šolske priprave ter bi zaznamoval, koliko in komu je kaj dal. Zaznamek bi konec leta poslal okrajnemu šolskemu svetu, da bi učitelju za izdano blagó denar povrnil. Pisanje bi se vé zarad tega nekoliko narastlo, a šolski pouk bi ložeje napredoval. Vem, da se take in enake nepravilike ne nahajajo povsod, a kjer so, gotovo vsak učitelj želi, da bi se preje tem boljše odpravile. *M. Bregant.*

Od Nekod. Kaj potem? Neukretnost otroška pri pisanji v elementarnem razredu je, kakor poznato, jako velika. Izdatno olajša posel izvrstni učni pripomoček. Do sedaj se nam pač nij bilo pritožiti v tem sméru, kajti učila, koja nam sedaj služijo pri pouku v prvem razredu, so jako spretna, pripomoči otroku do lepe pisave in kar je pri tej najvažnejše, do lepe leže. Ravno zadnje so nam podpirali zvezki s povprečnicami. Na tacih zvezkih je bilo kmalo možno tolmačiti učencu, kaka naj bode leža črk, in kakó da naj drži držalo. Ko je deček na tablico pisal, je močno pritiskal, kar za papir nij in tudi črtalnika nij pravilno držal, če si mu tudi popravljal in kazal — vedno je gorenji konec črtalnika obrnjen proti desni strani.

Zató dela učitelju preid s tablice na zvezek dosta preglavice. Na zgoraj omenjenih zvezkih je pa to veliko lažje. Kazal si mu povprečnice in kmalo je pravo zadel.

Preidemo sedaj na računstvo, takoj vidimo, da se nam tudi tukaj ni pritožiti. — Učenec je pisal število za številom in sicer jedno pod drugo v »okence«. Na ta način se v tem predmetu v malem času prav lahko doseže primerno lep vspeh. Učitelju je lahko pregledati naloge, kar bi mu drugače ne bilo mogoče, ker bi mu učenec vse zmedeno spisano prinesel. Učenec se vadi s takim pisanjem reda in si pridobiva estetični okus.

Ravno omenjena učila pa škodujó očém učencev, kakor je poročal c. kr. najvišji zdravstveni svet, kar je napotilo naučnega ministra, da je z ukazi s 23. julija 1885. l. št. 11853, s 7. dec. 1885. l. št. 16337 in z 19. dec. 1885. l. št. 23017 ta učila šolam s početkom šolskega leta 1886/7. prepovedal.

Se imamo čas premišljevat, kakó bi nadomestili ovi učili. Dobro bi bilo, da bi se oglasili gg. tovariši in kar bi se najboljšim pripoznalo to bi se naročilo in poslalo višji oblasti v potrdilo. Kolikor sem jaz premotrival, nisem našel nadomestila zvezkom s povprečnicami.

Številnice bi si pa morebiti tako priredili, da bi bile črte na jednake dele razdeljene ali pa bi bile pikčaste, kakor risanke. Le na ta način bi se kaj pomagalo pri neredni pisavi otroški. — Toliko v preudarek!

Z Ježice pri Ljubljani. V nedeljo v 7. dan t. m. so nekateri prijatelji ljudske šole v hiši domoljubnega gosp. Tavčarja pri Črnuškem mostu napravili tombolo na korist ljudskima šolama na Ježici in na Črnučah in na korist »Národne Šole«. Zbralo se je tu mnogo kmetjskih pa tudi gospodskih udeležnikov, kateri so ljudski šoli zdato podpora naklonili. Hvala bodi za to tedaj osnovelem in udeležnikom!

Iz Ljubljane. Iz seje c. k. deželnega šolskega sveta v 28. dan januarja t. l. Sklene se: 1) vzprejemnim preizkušnjam za I. razred srednje šole se določita dva roka. Prvi bode 15. in 16. in če treba tudi 17. julija; drugi pa v začetku šolskega leta 16. in 17. in če treba tudi 18. septembra. Pri vsakem roku se vzprejem za trdno določi. Ponovljati se vzprejemna preizkušnja nikjer na nobeni šoli ne sme. 2) Ponovljivne (zboššavne) preizkušnje bodo od 16. do 18. dne septembra, v katerih dneh se ne bode poučevalo. Maša k sv. Duhu bode 17., ali 18. septembra. Redno poučevanje začénjalo se bode v 19. dan septembra. 3) Ustne zrelostne preizkušnje bodo na Ljubljanski gimnaziji navadno zadnjih osem dni šolskega leta. V dan popred bode pouk nehal, in spričevala se bodo razdelila. 4) Pismene zrelostne preizkušnje bodo dopoldne od 8. do 12., popoldne od 3. do 7. ure; izid preizkušenj bode se precej užé opoldne in zvečer naznanjal. — G. deželni šolski nadzornik bere poročilo o ljudskem šolstvu na Kranjskem v šolskem letu 1884/85., katero se ima poslati slavnemu c. k. ministerstvu za bogočastje in uk. — Uravnajo se nekatere pritožbe okrajnih šolskih svetov. — Oddá se II. uč. služba v Mengešu in III. v Škofji Loki (glej »Premene pri učiteljstvu« v zadnjem l. »Uč. Tov.«). — Reši se več pritožeb o kaznih za šolske zamude in prošnji za nagrade in podpore.

— Preizkušnje učiteljske sposobnosti za splošne ljudske in meščanske ljudske šole bodo v Ljubljani pri izpraševalni komisiji v 5. dan aprila t. l. in naslednje dneve. Kandidati in kandidatnje, ki hočejo priti k tem preizkušnjam, naj v smislu ministerskega ukaza z 8. jan. 1883. l., št. 10618 (k izvrš. post. z 2. maja 1883. l.) svoje prošnje pošiljajo pótom svojega šolskega voditeljstva dotičnemu c. k. okrajnemu šolskemu svétu o pravem času takó, da jih bodo potem okrajna šolska oblastva mogla vsaj do 25. marca t. l. izročiti izpraševalni komisiji. Kandidatje in kandidatnje bode izpraševalna komisija potem s posebnimi odloki sklicevala.

— Slavnoznani rodoljub in ljubljeneec mladine gosp. Jan. Lego v Pragi je »Slovenskemu učiteljskemu društvu« v Ljubljani daroval in poslal lepo vrsto zanimljivih šolskih in drugih poučnih knjig v češkem jeziku; gosp. Švastalov, vrli češki učitelj, pa je našemu društvu tudi poslal dekadni računski stroj, ki ga je izumil ter tudi popisal, kako se rabi pri poučevanju. Obema čestitema darilecema se za ta lepa darova priserčno zahvaljuje

odbor.

— Znanstveno-zabavni večeri »Slovenskega učiteljskega društva« se letos posebno odlikujejo za izvrstnimi in zanimljivimi programi. V sredo v 10. dan t. m. je bil zabavni večer posvečen na slavo Vodnikovemu spominu, kjer se je mej drugimi izbranimi točkami tudi v mešanem zboru izvrstno pel »Venec Vodnikovih pesem« (Foersterjev), kateri se je moral ponovljati. Zbralo se je nad 40 udeležnikov — učiteljev, učiteljic, profesorjev srednjih šol in drugih veljavnih vpeljanih gostov. »Slovenski učitelj gre na dan!«

Razpis učiteljske službe.

Na Kranjskem. Na čveterorazredni ljudski šoli v Radovljici s 500 gld. letne plače za trdno, ali za časno. Prošnje do 20. febr. t. l.

Premene pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. G. Fran Marolt, učitelj v Mengešu, je šel v Blagovico in g. Fran Lusner iz Poljan v Voklo. — G. Luka Kavalar, zač. učitelj v Ljubnem, pride na Breznico (v Radovljiškem okraji). — Gospč. Kristina Zeleznik, učiteljica v Dragatušu, se je službi odpovedala.

Na Primorskem. Gosp. Janko Leban, učitelj v Lokvi (Corgnale), pride v Avber. — G. Anton Pakiz, učitelj v Škocijanu, imenovan je za nadučit. na dvorazrednici v Lokvi (Corgnale); II. učiteljsko mesto tu zavzema potjena ljubljanska pripravnica gospč. Parma. — G. Albin Strekelj, pomožni učitelj v Sezani, postal je začasni učitelj v Škocijanu, a v Sezano pride g. Sivec iz Avbera. Definitivno so namešćeni gg. Ivan Bano, učitelj v Divači, Janko Strukelj, učit. na Barki, Ant. Korsič, učit. v Štijaču in Ivan Berginc, učit. v Rodiku.